

Høring om evalueringsrapporten

Vi viser til brev fra Kultur- og kirkedepartementet vedrørende evalueringen av Den kulturelle skolesekken (heretter DKS). Målsettingen med evalueringen var å vurdere hvorvidt DKS fungerer slik tiltenkt, og med utgangspunkt i styringssignalene i departementale styringsdokument. Videre var målet å identifisere mulige innholdsmessige, organisatoriske og strukturelle svakheter, identifisere forbedringspotensial og å foreslå eventuelle forbedringer.

En hovedkonklusjon fra DKS i Hordalands side er at evalueringsrapporten peker på noen sentrale problemstillinger som det bør arbeides videre med. Vi tror det er reelt at man kan identifisere ulike former for spenninger mellom kultur- og skolesektor, og at dette potensielt preger realiseringen av DKS på ulike nivå i DKS-systemet. Samtidig er rapporten mangelfull grunnet metodologiske og analytiske svakheter, og det trekkes slutninger og anbefales tiltak på basis av en svært selektiv utnytting av det empiriske materialet. Generelt kan man si at evalueringsrapporten ikke makter å gi en systemisk og prosessuell analyse av realiseringen av DKS. Dette medfører at NIFU-steps analyseresultater og anbefalinger ikke bør ligge til grunn for hvordan DKS skal se ut for fremtiden.

I høringsrapporten fra DKS i Hordaland, vil vi innledningsvis presentere en punktvis kortversjon av våre innvendinger. I det påfølgende hoveddokumentet har vi utdypet våre synspunkter på hva som er rapportens hovedkonklusjoner og anbefalinger, styrker og svakheter ved evaluatorenes valg av analyseapparat, metodologi, etablering av data og analyseresultat, tydeliggjøring av behovet for en systemisk og prosessuell analyse av DKS, og våre forslag vedrørende forbedringspotensialet.

1. Kort oppsummering av rapportens hovedkonklusjoner og anbefalinger

Spenningsforholdet mellom kultur- og skolesektor preger realiseringen av DKS i sin helhet. Dette kommer til uttrykk gjennom divergerende styringssignal og synspunkter på DKS på statlig nivå, regionalt nivå og i mindre grad lokalt nivå. Spenningene dreier seg om mandat og mål, økonomi, hvordan DKS skal være styrt og organisert, og om innholdet i DKS.

Evaluatorene anbefaler en gjennomgang av alle styringslinjer, en slanking av DKS-administrasjonen på fylkeskommunalt nivå, mer direkte tildeling av midler til kommunene, og en nedbygging av kommunikasjonsfiltre nivåene imellom. Evaluatorene påpeker behovet for virkemidler for å fremme et reelt samarbeid mellom kultur- og skolesektor, og at skolesektors perspektiver og ønsker om hva DKS skal være i ulike henseende, må få større plass i samarbeidet.

Den kulturelle skolesekkens viktigste demokratiserende og dermed legitimerende kraft er, ifølge evaluatorene, at DKS-tilbud i skolehverdagen gir fellesopplevelser og felles referanserammer for alle elever, uansett sosiokulturell bakgrunn. Dette skaper grobunn for dannelsen av felles kulturell kapital, som igjen kvalifiserer for aktiv

samfunnsdeltagelse. Evaluatorene vil bort fra den romantiske kunstnermyten, men påpeker også at:

”DKS arbeider ut fra forutsetningen om at det ikke er noen motsetning mellom at barn og unge møter profesjonell kunst og kultur som kan representere ekstraordinære opplevelser i skolehverdagen, og at disse opplevelsene også kan være utgangspunktet for læring og fordypning i forhold til skolens øvrige virksomhet. [] Gjennom kunnskap om kunst- og kulturkonvensjoner, om kontekstens historisitet og om hvordan det kulturelle rom kan brukes, kan barn og unge reelt sett få tilgang til kunst og kultur som virkemiddel i identitetsdannelsen...[]...Vi har i evalueringen sett at skoler jobber systematisk med nettopp dette, å lære elevene at kunst og kultur både er normer og konvensjoner, kommunikasjon og estetiske erfaringer som er viktige å få med seg i hverdagslivet (12-13).

Evaluatorene foreslår at innholdet i DKS tilbudene kan romme både såkalt ”dialogisk” og ”monologisk” formidling. Dette slutter vi oss til. Det vi derimot er uenige i, er relevansen av begrepsparet slik det av evaluatorene brukes i klassifikatorisk øyemed. Det er snakk om *aspekt ved formidling* snarere enn *substantiv form*.

2. Metodologiske og analytiske svakheter.

Rapporten struktureres rundt spenninger mellom ”kultur” og ”skole”, og evaluatorene turnerer dette analytisk som et relativt selvforklarende binært opposisjonspar. Videre brukes sitater fra intervju-objekter for å belegge påstander om prosesser. Rapporten er preget av svak systemforståelse, dersom man med system innebefatter forholdet mellom struktur og prosess i realiseringen av DKS. Rapportens binære slagside virker konflikt drivende. Konklusjonene i rapporten danner grunnlag for svakt underbygde anbefalinger. Rapporten er metodologisk svak og preges av liten grad av selvrefleksivitet med tanke på hvordan evaluatorene i ulike henseende kan ha påvirket analyseresultatet.

3. Struktur og prosess- manglende fokus på ulike modeller relativt til hvordan DKS praktiseres

En av evalueringens svakheter er det manglende fokus på kommunen som skoleeiers rolle innen DKS, og under hvilke strukturelle, økonomiske og organisatoriske begrensninger kommunene realiserer DKS. Videre ser evaluatorene ut til å være preget av forvirring når det gjelder roller og ansvar, gitt at evaluatorene ser ut til å irettesette fylkene for ikke å være mer tilstede i skolehverdagen. Det er kommunene som er skoleeiere, og som er fylkeskommunenes samarbeidspart vis-à-vis skolene.

Det ville vært på sin plass å løfte frem at kommune-Norge i stor grad bygger ned kulturadministrasjonene, og at skoleadministrasjonene går over til en såkalt tottrinn modell. Dette setter bestemte premisser for hvordan DKS kan realiseres av kommunene som skoleeiere og hva slags forhold de har til skolene på den ene siden og til fylkeskommunen og staten på den andre siden. I dette perspektivet blir det problematisk at evaluatorene ser ut til å anbefale mer direkte tildeling til kommunene for å styrke det

lokale nivået. Til det trengs, i tillegg, administrative ressurser på kommunenivå. Dette kan, som kjent, ikke finansieres med private spillemidler.

Videre er det et manglende fokus på DKS *slik praktisert* på tvers av sektorene og nivåene. Det blir ikke fokusert på strukturelle forhold som handlingspremisser for samspillet fylkeskommunen og kommunene imellom, og hvordan DKS-praksiser tar form relativt til de modeller for samarbeid som det opereres med i planarbeidet.

Det foreligger ingen fullgod analyse av hvordan de DKS-tilbud som realiseres i skolehverdagen, henger sammen med (eller ikke henger sammen med) valg av modell for samarbeid mellom fylkeskommuner og kommuner (og Utdanningsavdelinger). Dette reduseres til et spørsmål om "kultursiden" versus "skolesidens" preferanser for dialogisk versus monologisk formidling, og til et spørsmål om "kulturen på den enkelte skolen". I hoveddokumentets utdyping konkretiserer vi kritikken gjennom å se på ett konkret case som blir beskrevet i rapporten (DKS-tilbud som elevene på landskole I fikk oppleve, s. 151)

4. Anbefaling

I DKS i Hordaland er det et uttrykt ønske både på fylkeskommunalt og kommunalt nivå å fortsette å arbeide etter de retningslinjer som det nå er lagt opp til. Dette baserer vi blant annet på statistisk resultat fra en spørreundersøkelse i kommunene. Vi henviser til nettsiden www.dks-hordaland.no for mer info om hvordan modellen for DKS-virksomheten er lagt opp i, og de virkemidler som nyttes for å realisere et dynamisk samspill mellom nivåene og de involverte aktørene i realiseringen av DKS.

Utdypende behandling av hovedpunktene.

I hoveddokumentet er målet å utdype argumentasjonen om at evalueringsrapportens fremstilling ikke bør legges til grunn for en radikal revisjon av DKS. Vi søker å belegge at noen av anbefalingene til NIFU-step er basert på mangelfull analyse av forholdet mellom struktur og prosess i realiseringen av DKS. Særlig er vi kritiske til at DKS-praksiser i krysningsfeltet mellom fylkeskommune, kommune og skole, ikke gjøres til gjenstand for en prosessuell analyse. Videre har ikke evaluatorene belyst strukturelle forhold som setter betingelser for fylkeskommunenes og kommunenes muligheter til å realisere DKS. Anbefalingene fra NIFU-step kan få relativt store konsekvenser for mulighetene for å realisere DKS slik intendert i de departementale styringsdokumentene og slik lagt opp til i samarbeid mellom fylkeskommuner og kommuner. Vi vil gjøre en analyse av hvordan anbefalingene er en konsekvens av evaluatorenes metode- og analysevalg.

1. Hovedkonklusjonene og anbefalingene i evalueringsrapporten.

Evaluatorene identifiserer et stort engasjement om DKS fra alle berørte instanser. Evaluatorene viser til at det er et spenningsforhold mellom *kultur- og skolesektor* på alle nivå av realiseringen av DKS, og evaluatorenes konseptualisering av dette spenningsforholdet, strukturerer i stor grad hvordan evalueringsrapporten er lagt opp i sin helhet. Noen av konklusjonene kan presiseres som følgende:

- Engasjementet om DKS tegner et tydelig mønster, som har å gjøre med posisjonering og maktrelasjoner.
- Mange av problemene i realiseringen av DKS dreier seg om det delte ansvaret for DKS mellom kultur- og skolesektor. Spenningene har å gjøre med forholdet mellom pengemakt og arenamakt.
- Det er et spenningsforhold mellom kulturpolitiske og skolepolitiske styringssignaler for DKS.
- Kultursiden oppfatter seg som "eier" av ordningen. Dette plasserer skolesiden som "mottaker."
- Det er spenninger mellom et ovenfra-og-nedadperspektiv og nedenfra-og-oppad perspektiv.
- Spenningene vedrører kultursektors og skolesektors divergerende målsettinger og ønsker om hvorfor og hvordan å realisere DKS, med tanke på både innhold og organisering av tiltaket.
- Spenningsforholdet viser seg i kultursektors favorisering av monologisk formidling versus skolesektors favorisering av dialogisk formidling.
- Spenningsforholdet er mest markant på statlig nivå og mindre artikulert lokalt.

Blant evaluatorenes anbefalinger finner vi at skolesektor må bli tydeligere del av og må få mer å si i realiseringen av DKS. Evaluatorene anbefaler en gjennomgang av alle styringslinjer, en revisjon av mandatet sentralt, en slanking av DKS-administrasjonen på fylkeskommunalt nivå, mer direkte tildeling til kommunene, og en nedbygging av

kommunikasjonsfiltre nivåene imellom. Dialogisk formidling må få bedre plass i DKS-tilbudene til skolene, og skoleelevene må bli mer synlige.

2. Kritisk blikk på datautvalg og analyse

Rapportens argumentasjon er strukturert ut fra forutsetningen om spenningen mellom et såkalt kultur- og skoleperspektiv. Dette danner utgangspunktet for etablering av data og for den påfølgende analysen som evaluatorene gjør—og gjerne også med utgangspunkt i intervju-data. Analysen struktureres i termer av en serie binære opposisjonspar, der vi kan nevne: Kultur versus skole, monologisk versus dialogisk formidling, hierarki versus demokrati, pengemakt versus arenamakt, ovenfra-og-nedad-perspektiv versus nedenfra-og-oppad-perspektiv.

Dette er et velkjent analytisk grep som i mange henseende forenkler prosessen med å organisere et mangslungen empirisk materiale av stor kompleksitet. Og forskning innebærer ofte tydeliggjøring gjennom forenkling. Vi mener imidlertid at det er en rekke problemer ved dette. Evaluatorene står i fare for å "tvinge dataene" til å passe inn i et skjema av opposisjoner som evaluatorene ser ut til å bestemt seg for forut for den empiriske undersøkelsen. Dette mener vi å spore både i behandlingen av fylkeskommunenes redegjørelser/evalueringsspørreskjema, i behandlingen av intervjuene og i den kvalitative undersøkelsen i skolene. Mangfoldet i materialet får ikke mulighet til "å tale for seg." Med utgangspunkt i målsettingen med evalueringen om å finne løsningsforslag, virker det mot sin hensikt å overforenkle DKS-virkeligheten gjennom et slik strukturelt grep. Ett av de største problemene med dette, er at rapporten virker *konflikt drivende* heller enn at man kommer med konstruktive løsningsforslag med utgangspunkt i en åpen behandling av det empiriske materialet.

Med utgangspunkt i Giddens gjør evaluatorene kort greie for modernitetsteori og hvordan byråkratiske og abstrakte system i økende grad gjøres til gjenstand for kritisk refleksjon og tvil. Kvalitativ forskning og metode er selv et produkt av moderniteten, og kvalitativ metode forutsetter et kritisk refleksivt blikk på egen forskningspraksis. Denne kritiske refleksiviteten ser vi lite til i evalueringsproduktet. Spenningsforholdet mellom kultur- og skolesektor, som evaluatorene identifiserer som særlig markant på det statlige nivå, ser ut til å bli opphøyet til analytiske kategorier for all annen etablering og behandling av data i rapporten. Egen forskningspraksis, f.eks valg av metodologi og analyseapparat, og hvordan egen rolle og kontekst påvirker intervjuobjekter, blir det i liten grad reflektert over.

Datamaterialet

Vi vil sette spørsmålstegn ved utvalget av datamaterialet som benyttes i undersøkelsen. På den ene siden ble fylkeskommunene bedt om å evaluere seg selv, gjennom å svare på omfattende spørsmål både av organisatorisk, økonomisk og innholdsmessig art. Dette omfattende materialet har ikke blitt gjenstand for inngående analyse: Evaluatorene har benyttet det til å etablere relativt enkle beskrivelser av enkelte sider ved fylkeskommunenes DKS-virksomhet, som igjen er løskoblet fra hva de ulike praksisene avstedkommer i kommunene (som skoleeiere) og for skoleelevene. Det påstås at man ser

lite til at kommunenes planer har noe å si for de fylkeskommunale planer, uten at dette er underbygd.

Videre blir leserne presentert for en rekke ikke underbygde påstander om sprik mellom fylkeskommunale "...intensjoner og planer og hvilke virkemidler som taes i bruk (s. 9)." Vi vet ikke hva denne slutningen er basert på, siden det ikke er gjort noen empirisk undersøkelse av fylkeskommunale DKS-praksiser relativt til hva disse avstedkommer i kommunal sammenheng og i skolen. Evaluatorene kan hevde at de har kommet fram til slutningen om "løs sammenheng" gjennom å intervjuet et svært begrenset antall fylkeskommuner. Vi får imidlertid ikke vite hva i intervjuene de baserer påstanden på.

Vi vet heller ikke om utvalget av intervjuobjekter er representativt og får fram bredden i ulike fylkeskommunale og kommunale DKS-modeller, og hvordan disse modellene står i et forhold til hvordan DKS faktisk praktiseres. Siden evaluatorene med rette hevder at DKS varierer mye fra fylke til fylke, virker det underlig å slå fast at det er "løs kobling" som en form for allmenngyldig sannhet, uten at dette har vært gjenstand for undersøkelse som det er redegjort for.

Videre er det etter vår mening en serie av relevante spørsmål som evalueringsrapporten burde ha reist. Dette gjelder etter vår mening spørsmålet om:

- Hvordan fylkeskommunal DKS-praksis og kommunal DKS-praksis påvirker skolehverdagen.
- Hvordan nivåene påvirker hverandre. Hva slags mulighet for påvirkning finnes, og hvordan er dette eventuelt nedfelt i planarbeid, i ulike modeller for samarbeid og i bruk av virkemidler.
- Hvilke strukturelle faktorer setter begrensninger og/eller åpner muligheter for realiseringen av DKS på fylkeskommunalt nivå.
- Varierende forutsetninger for hvordan kommuner som skoleeiere klarer å realisere DKS.

Svak systemforståelse i evalueringsrapporten.

Kommunene sin rolle som skoleeiere, og hvordan DKS i kommunene påvirker realiseringen av tiltaket i skolehverdagen, er lite belyst og ikke analysert i rapporten. Videre er ikke kommunenes grad av påvirkningsmulighet på det regionale nivået gjort til gjenstand for analyse. Det er generelt et mangelfullt fokus på ulike praksiser med tanke på samhandling fylkeskommuner og kommuner som skoleeiere mellom, og relativt til strukturelle forhold og aktuelle modeller for realisering av DKS slik dette kommer til uttrykk i de ulike fylkes- og kommuneplanene.

La oss først fokusere på manglende drøfting av Norges kommunelandskap: Gitt at evaluatorene har utforsket to byskoler versus to landskoler, bør man anta at evaluatorene regner med at forutsetningene for realisering av DKS er forskjellige i by og på landsbygda. Kategoriene "by" og "land" er heller ikke entydige størrelser. Det rår imidlertid liten tvil om at kommuner i særlige griske strøk har andre forutsetninger

for å realisere DKS enn store kommuner med velutbygd infrastruktur og høyt folketall. (Dette inngår også som en forutsetning i tildelingsnøkkelen for spillemidlene, som kommer fylkeskommuner og kommuner til gode.) Vi kan fortsette å nevne andre viktige faktorer som er utelatt i evalueringsrapporten:

- 1) store variasjoner i kommuneøkonomi,
- 2) store variasjoner i hvor stor stillingsressurs kommunene kan og vil sette av til DKS,
- 3) nedbygging og også avvikling av kultursektoren i kommunens administrative apparat,
- 4) overgangen til en tonivå modell i skoleadministrasjonene i kommunene, som del av den byråkratiske ”slankingsprosessen.”

Her kan det være fristende å vende evaluatorenes påstand om ”manglende systemforståelse på alle nivå” (s. 14) mot evaluatorene selv: Det tyder på ”svak systemforståelse” fra evaluatorenes side å utelate å fokusere på strukturelle forhold som setter rammer for fylkeskommunenes og kommunenes muligheter for å realisere DKS i praksis. Dette er ikke drøftet i sammenheng med at det anbefales mer automatikk i tildelingen til kommunene for bedre å realisere DKS sine intensjoner. Her ser det ut som at viktige faktorer for realiseringen av DKS i kommunene som skoleeiere, ”organiseres bort” i evaluatorenes opptatthet av sin egen binære ”modell”, basert på opposisjonsparet *kultur versus skole*.

Evaluatorene hevder at jo lenger ”ned” i DKS-systemet man beveger seg, jo mindre problematisk forhold mellom kultur- og skoleperspektiv på DKS finner man. Dersom vi legger til grunn evalueringens egne premisser om en innebygd dikotomi mellom kultur- og skolesektor, spør vi: *Burde ikke evaluatorene ha relatert dette påståtte relative fraværet av spenningsforholdet ”nedover” i DKS-systemet, til det faktum at kommunene i økende grad bygger ned eller utradere sin egen kultursektor? Også skoleadministrasjonen i kommunene er gjenstand for økende nedbygging av personell, og inntog av ”totrinns forvaltningsmodell.”*

3. Struktur og prosess i etablering av DKS-tilbud til skoleelevene

Det kan virke som at evalueringsrapporten mener at det *ikke* er behov for en sterk, organisatorisk struktur for DKS. DKS omfatter svært mange aktører med ulike forutsetninger for, og intensjoner med, å engasjere seg med tiltaket. For å bringe disse sammen i en felles streben på å realisere tiltaket slik det var tiltenkt, og for å redusere potensielle spenninger og åpne opp for god kommunikasjon, må man ha gode basismodeller og god organisering i bunnen. I evaluatorenes verden er system, struktur og modell noe som ”organiserer bort” mulighet for dialog.

Det fremsettes en rekke påstander om fylkeskommunen i DKS-sammenheng, basert på hva evaluatorene trekker ut av et begrenset intervjumateriale, og på uklart empirisk grunnlag. Dette danner igjen utgangspunktet for iverksetting av tiltak.

”...mange organer ..er etablert for å ivareta DKS på fylkesnivået. I sum registrerer vi at det blir mange møteplasser og mange møter i løpet av året. Styrken er...bred forankring. Svakheten er at man på fylkesnivå blir så opptatt av egen organisering, modeller og informasjonsflyt at det kan gå utover det utadrettede arbeidet i forhold til realiseringsarenaen, der elevene er.” (s. 18)

”Mye av kommunikasjonen i Den kulturelle skolesekken, både mellom statlige aktører og mellom nasjonale og regionale aktører, mellom ”tilbydere” og ”mottagere”, er på mange måter organisert bort, dvs inn i fine modeller og systemer, og dette hindrer gjerne den nødvendige kontakten som skaper tillit og rom for samhandling (s. 173).

Vi mener at en gjennomgang av styringslinjer og organer på fylkesnivå kan bidra til en slankere organisasjon for DKS. Dette kan styrke det lokale nivået og ikke minst elevenes plass i DKS. (s. 18)

Det er vanskelig å få øye på at ...planene fra kommunene har en funksjon i forhold til fylkeskommunenes utvikling av sitt DKS-tilbud Dette kan være et argument for mer automatikk i tildelingen av DKS-midler til kommunene, kombinert med mer standardiserte maler for planlegging og rapportering på alle nivå (19)..

Vi registrerer at ansvaret for at DKS når elevene, legges til lærerne. Mye av kommunikasjonen med skolene foregår monologisk” (s.19)

Fylkeskommunene ”...organiserer bort muligheten til dialog gjennom ”...effektive distribusjonssystemer (s.19)”.

Parallelt peker evaluatorene i ren selvmotsigelse på behovet for å etablere konkrete arenaer og brobyggerfunksjoner for at kultursiden og skolesiden kan få på plass en konstruktiv dialog og enighet om hva DKS bør være og bør utvikle seg til å bli.

Evalueringen viser til intervjuobjekter som uttaler seg positivt om samarbeidet med Utdanningsavdelingen v/Fylkesmannen, og der dette beskrives i termer av *personlige relasjoner*. Ut fra de til dels systemfiendtlige forutsetningene som evaluatorene ser ut til å legge til grunn for analysen (jfr. ”organisere bort”), kan man spørre om den etterspurte brobygging mellom kultur- og skolesektor er ment å skje gjennom *en nedbygging av møteplasser og organ for å ivareta DKS på fylkeskommunalt nivå*.

Vi tror at de fleste fylkeskommuner vil mene at DKS-administrasjonen allerede er slanket til beinet. Man kan heller ikke se at ABM-utvikling har massivt med stillingsressurser, med sine 2 ansatte. Skal brobyggingen skje i all hast og gjennom ad hoc møtevirkosomhet? Mener evaluatorene at det ikke behøves organisering og struktur til for å få representanter fra skole- og kultursektor til å forplikte seg til konstruktiv samhandling og dialog?

Konkretisering av kritikken om manglende systemforståelse

Det hadde vært viktig om man i evalueringsrapporten løftet tydeligere frem ulike modeller for hvordan å organisere arbeidet med DKS på fylkeskommunalt nivå vis-à-vis kommunene som skoleeiere, og hvilke handlingskonsekvenser dette har. Dette har implikasjoner for kvaliteten i det som elevene opplever av DKS-tilbud i skolehverdagen. Evaluatorene påpeker at "Innholdet i DKS påvirkes av strukturelle forhold som organisering, økonomi,, og relasjonelle forhold blant aktørene som realiserer mål og planer (s. 18)" Det at organisering på fylkeskommunalt og kommunalt nivå påvirker innhold, forsvinner imidlertid ut av evaluatorenes fokus idet disse skal gjøre rede for sine erfaringer med elevenes erfaringer på de undersøkte by- og landskoler. Skolene fremstår nærmest som autonome aktører, eller som relativt upåvirket av sine eiere (kommunene) og av fylkesnivåets DKS-praksiser. "Forskjeller mellom skoler og kommuner ser ut til å virke gjennom kulturen den enkelte skolen har utviklet (19:2006)"

I forbindelse med case studiene hadde evaluatorene en gylden mulighet til å se på forholdet system/prosess gjennom å fokusere på bakenforliggende prosesser for hvordan og hvorfor de aktuelle DKS-tilbudene i de ulike tilfellene havnet på skolene. Dette kunne evaluatorene ha fått til innenfor evalueringsrapportens korte tidsramme, gjennom å "follow the loop", for å si det med Bateson. Man kunne konkret ha undersøkt veien frem til at de aktuelle DKS tilbudene kom til å havne nettopp hos disse elevene, og hvem som hadde vært involvert på veien dit og hvordan. Dette kunne vært en mulighet til å se på forholdet mellom ulike modeller for samarbeid og hvordan det faktiske praktiseres, med tanke på interaksjon nivåene imellom (skole, kommune, fylke). Hvordan har organisering i de aktuelle tilfellene påvirket innholdet i DKS for elevene?

Her kan det være interessant kort å se på "trommeeksempel" på s. 151 i rapporten. Den aktuelle skolen som intervjues, ligger i Hordaland. At den ligger her er av mindre betydning, for i høringssammenheng er vi primært opptatt av å påvise svakhetene i evalueringsrapporten. I presentasjonen av evalueringen av tilbudet ved skolene finner vi, for det første, flere faktiske feil:

Lars Kolstads "trommesirkel" blir presentert som en del av Rikskonsertenes turnétilbud. Dette er helt feil. Lars Kolstad og hans "trommesirkel" turnerte i 2005/2006 1) fordi kommuner og skoler selv tok kontakt med ham, og fordi 2) dette tilbudet var del av DKS i Hordalands turnévirkksomhet. Den aktuelle kommunen i Hordaland hadde selv tatt initiativet til å kjøpe produksjonen til sine skoler, noe som hadde skjedd i dialog med ledelsen på skolene. Dette har ikke evaluatorene fått med seg. Ett av de opplagte problemene her, er at til tross for at flere DKS kommunerepresentanter har blitt intervjuet, har ikke kommunene som skoleeiere, og hvordan de forholder seg til sine skoler og til det fylkeskommunale leddet i DKS-sammenheng, vært gjenstand for granskning utover det helt overfladiske.

(Andre feil kan også nevnes: Dukkenikkerne det samme som, eller en del av, Hordaland Teater. De faktiske feilene er for så vidt ikke av stor viktighet for evalueringen som sådan

(men det er potensielt av viktighet for de aktuelle aktørene og institusjonene hvordan de presenteres i en nasjonal rapport.)

Evaluatorene hevder at DKS på fylkesnivå ”organiserer vekk” muligheten for dialog, ”filtrerer kommunikasjon”, er selvopptatt fokusert på egne modeller og planer, og opererer med ”løs sammenheng” mellom planer, intensjoner og virkemidler. I stedet for en seriøs behandling av hvordan forholdet mellom fylkeskommunal- og kommunal DKS-praksiser er med på å prege tilfang og kvalitet i DKS-tilbud, møtes vi i evalueringsrapporten av ledende spørsmål av allmenn og forutinntatt karakter. Det spørres om hvorvidt kulturen som kommer inn i skolen gjennom DKS, inntar en ”...tradisjonell, monologisk kommunikasjonsstrategi, en oppdragerrolle og en kateterpedagogikk som skolen ifølge intensjonene i lærerplanverket skal ha beveget seg bort fra?” (2006:11) Igjen er det interessant å peke på spriket mellom slike påstander som evaluatorene kommer med, og hvordan virkeligheten ser ut om de hadde pirket litt under overflaten:

På ett av nettverksmøtene med alle DKS kommunekontakter i Hordaland i 2006/2007, fikk kommunekontaktene *selv ta del i Kolstads trommesirkel*. Det som motiverte slike små arrangement i forbindelse med nettverksmøtene, var et fylkeskommunalt ønske om å engasjere til samtaler om bredde og kvalitet, og i ulike typer av DKS-tilbud. Et annet mål var å fremme bestillingskompetansen hos de av kommunene som relativt nylig hadde begynt å engasjere seg aktivt i DKS. Dette er noe som fylkeskommuner over hele landet trolig inviterer til med ulik frekvens. (DKS på fylkesnivå i Hordaland inviterer til 2 nettverksmøter med alle DKS-kommunekontakter pr. år.)

I etterkant av DKS nettverksmøte der det ble arrangert trommesirkel, fikk ledelsen ved DKS i Hordaland mange henvendelser fra kommunene. Mange kommuner ønsket seg dette tilbudet fra fylkeskommunens turnéliste til skolene. Da tilbudet var fullbooket, ble det formidlet kontakt videre med Lars Kolstad direkte, slik at kommunene kunne kjøpe tilbudet til sine skoler, for egne DKS tippemidler tildelt av staten via fylkeskommunen.

Dialogisk versus monologisk formidling

Lars Kolstads trommesirkel er, slik evaluatorene peker på, et DKS-tilbud som fungerer godt i skolen. Tilbudet evalueres i rapporten som et DKS-tiltak basert på såkalt ”dialogisk formidling”. Dialogiske formidlingsformer er, ifølge evalueringsrapporten, skolenes primærvalg om de fikk bestemme helt selv, i motsetning til kultursektors påståtte vektlegging av monologisk formidling. Dette stemmer ikke med hvordan vi erfarer det i Hordaland, selv om mange skoler uttrykker at de setter pris på slike tilbud. DKS i Hordaland har et styringsvedtak på at det skal være en balansering mellom såkalte dialogiske og monologiske formidlingsformer, og vedtaket er fattet på basis av høringsrunder og innstillinger på ulikt nivå: Rådet for DKS i Hordaland har med basis i innstillingen fra kommunene kommet med sin anbefaling til Styringsgruppa for DKS i Hordaland. Vi tør påstå at denne prosessen er preget av liten grad av filtrering av kommunikasjonen nivåene mellom, en demokratisk prosess i saksbehandling, og kommunal medbestemmelsesrett. Vi mener at dette er forutsetningen for at kommunene

som skoleeier skal få et eierforhold til DKS som helhet og også ansvarliggjøres i forhold til egen DKS-praksis.

Evalueringsrapporten ser ut til å forutsette at skolesektor har lyst på dialogisk formidling, mens skolesekk har lyst på monologisk formidling. Her står kultur:skole i et forhold til hierarki:demokrati. DKS i Hordaland har erfaringer med innsalget av ”dialogiske” DKS-tilbud til skolene, og vi ønsker å nevne at dette ikke alltid er enkelt, men ut fra andre grunner enn kostnaden med tilbudene (slik evalueringsrapporten peker hen mot.) Tilbudene kostnadsbelegges med 9 kr pr elev for kommunen uansett tilbudstype. Kommunene som skoleeiere rapporterer at innsalget av ”dialogiske DKS-tilbud” i skolene kan være vanskelig, fordi det ofte krever en viss omlegging av timeplan og potensielt en omfordeling av lærernes tidsressurser og rombruk. DKS i Hordaland har, i samarbeid med kommunene, i mange tilfeller klart å overbevise skolene om å prøve ut disse tilbudene, til tross for at de krever en ekstra innsats i en presset skolehverdag. *Hordaland fylkeskommune har aktivt fremmet viktigheten av slike tilbud overfor en, i utgangspunktet, til tider noe reservert skolesektor.*

Hordaland promoterer, i likhet med mange andre fylkeskommuner, en blanding av såkalte monologiske og dialogiske formidlingsformer. Som andre fylkeskommuner, registrerer vi at de incitament og virkemidler vi iverksetter, har varierende grad av effekt. Den aktive promoteringen på fylkes- og kommunalt nivå vis-à-vis skolene for å få skolene til å prøve ut såkalte ”dialogisk” formidling, har ført til at flere og flere skoler har fattet interesse for å få flere slike tilbud, etter først å ha blitt overbevist om å prøve dem ut. Det blir mindre av konseptualiseringen av DKS som et ”kulturelt friminutt” fra skolens egentlige virksomhet. Det er med andre ord ikke bare evaluatorene som ”...oppdaget at man på tre av fire skoler hadde gode erfaringer med dialogiske formidlingsmodeller (s. 11)”. *Dette er også noe som skolene selv har oppdaget gjennom at DKS i Hordaland, i samarbeid med mange kommuner, har inkludert slike tilbud i forslaget til turnétilbud til skolene.*

4. Innspill fra fylkeskommunen og kommunene

I DKS i Hordaland er det et uttrykt ønske både på fylkeskommunalt og kommunalt nivå å fortsette å arbeide etter de retningslinjer som det nå er lagt opp til. Det finnes selvsagt forbedringspotensiale i alle virksomheter. Vi mener imidlertid at arbeidet med DKS beveger seg i riktig retning i Hordaland. Dette baserer vi blant annet på statistisk resultat fra en spørreundersøkelse i kommunene. Vi henviser til nettsiden www.dks-hordaland.no for mer info om hvordan modellen for DKS-virksomheten er lagt opp [i](#), og de virkemidler som nyttes for å realisere et dynamisk samspill mellom nivåene og de involverte aktørene i realiseringen av DKS.

DKS-representanten fra den aktuelle kommunen der Landskole 1 ligger, har uttalt følgende i forbindelse med høringen om rapporten:

”...den gode dialogen mellom fylkeskommunen, kommunene og skolene er en viktig grunn til at DKS i fylket vårt har blitt bra. Jeg synes dere på fylkesnivå virkelig gjør en

jobb som regional samordner, serviceorgan og tilrettelegger for kommunene, og på møtene mellom dere og oss ("kommunene") kan det åpent deles ut både ros og ris til dere i ledelsen. Folk sier sin mening, og dere tar hensyn til kommunenes synspunkter. Fra vårt synspunkt er DKS i fylkeskommunen viktig. Jeg er så heldig at jeg har 40 % stillingsressurs tilegnet DKS-arbeidet i kommunen, og dette gjør at vi kan være særlige aktive i å bygge vår egen kulturelle skolesekk, med egne tilbud til skolene. Vi har også fordel av å være geografisk i nær beliggenhet til byen. Men uansett disse fordelene i forhold til hvordan det er i andre kommuner i Hordaland, har vi stor nytte av partnerskapet med fylkesnivået. Gjennom dialogen med dere får vi mange tips, møteplassene dere legger opp til er viktige, og turnétilbudene deres er viktige. Så jeg kjenner meg lite igjen i evalueringsrapporten."

Statistikk basert på spørreundersøkelse i 21 kommuner (av totalt 32).

DKS i Hordaland gjennomfører en egen spørreundersøkelse om DKS i kommunene og skolene i Hordaland. De kommunene som har ønsket å bli inkludert i høringsrunden, har sendt svar på kort varsel. De 21 svarene fra kommunene som hittil foreligger, har blitt statistisk prosessert. Med mange forbehold om validitet, blant annet i forhold til spørsmål om representativt utvalg, presenterer vi noen relevante resultat.

Evaluerings av måloppnåing II

1. DKS inneber partnerskap mellom fylkeskommunen og kommunane.

Svar i prosent: Svært enig: 62 %

Ganske enig: 33 %

Ganske ueinig: 5 %

Svært ueinig: 0 %

Usikker: 0 %

2. DKS på fylkeskommunalt nivå fungerer som ein god sørvis-instans for kommunane.

Svar i prosent: Svært enig: 52 %

Ganske enig: 48 %

Ganske ueinig: 0 %

Svært ueinig: 0 %

Usikker: 0 %

3. DKS på fylkesnivå gjer ein viktig jobb som regional samordnar og tilretteleggjar.

Svar i prosent: Svært enig: 52 %

Ganske enig: 43 %

Usikker: 5 %

Ganske ueinig: 0 %

Svært ueinig: 0 %

4. DKS på fylkesnivå gjer ein god jobb som utviklar av DKS tilbod og tiltak til kommunane.

Svar i prosent: Svært enig: 52 %

Ganske enig: 43 %

Usikker: 5 %

Ganske ueinig: 0 %

Svært ueinig: 0 %

Evaluerings av kommunal DKS-modell

1. I partnerskapet som DKS i Hordaland skal vera tufta på, føreset ein at kvar kommune utviklar sin eigen kulturelle skolesekk i dynamisk samspel med andre partnerar, inkludert fylkeskommunen.

Har DKS kommunekontakten trong for vesentleg meir tidsressurs for å kunne arbeida aktivt med DKS?

Svar i prosent: Ja: 81 %

Nei: 10 %

Usikker: 10 %

2. Eit aktivt og godt samarbeid mellom kultur- og skulesektor ligg til grunn for realiseringa av DKS i vår kommune.

Svar i prosent: Svært enig: 43 %

Ganske enig: 43 %

Ganske ueinig: 10 %

Svært ueinig: 5 %

Usikker: 0 %

3. Realiseringa av DKS gjennom samarbeidet mellom fylkeskommunen, DKS-regionane og kommunane er svært viktig for realiseringa av DKS lokalt.

Svar i prosent: Svært einig: 52 %

Ganske einig: 33 %

Ganske ueinig: 14 %

Svært ueinig: 0 %

Usikker: 0 %

4. Nettverksmøte mellom alle kommunekontaktar og fylkeskommunen er ein viktig møteplass i realiseringa av DKS.

Svar i prosent: Svært einig: 52 %

Ganske einig: 33 %

Ganske ueinig: 10 %

Usikker: 5 %

Svært ueinig: 0 %

5. Det er lett å få kontakt med DKS på fylkeskommunalt nivå.

Svar i prosent: Svært einig: 86 %

Ganske einig: 14 %

Ganske ueinig: 0 %

Svært ueinig: 0 %

Usikker: 0 %

6. DKS kommunekontaktar kan diskutera opent om ulike sakar på nettverksmøte med prosjektleiinga i fylkeskommunen.

Svar i prosent: Svært einig: 57 %

Ganske einig: 29 %

Usikker: 14 %

Ganske ueinig: 0 %

Svært ueinig: 0 %

Evaluering av turnétilbod og kompetansehevingstiltak

1. Lærarar og elevar er godt nøgde med dei kommunale DKS-tilboda.

Svar i prosent: Svært einig: 62 %

Ganske einig: 33 %

Usikker: 5 %

Ganske ueinig: 0 %

Svært ueinig: 0 %

2. Lærarar og elevar er godt nøgde med dei fylkeskommunale DKS-tilboda.

Svar i prosent: Svært einig: 67 %

Ganske einig: 33 %

Ganske ueinig: 0 %

Svært ueinig: 0 %

Usikker: 0 %

3. Er det viktig for kommunen at elevane får turnétilbod frå DKS i fylkeskommunen?

Svar i prosent: Ja: 95 %

Usikker: 5 %

Nei: 0 %

4. Fylkeskommunen tek omsyn til kommunane sine DKS-turnéønskje.

Svar i prosent: Ganske einig: 48 %

Svært einig: 43 %

Usikker: 5 %

Ganske ueinig: 5 %

Svært ueinig: 0 %

5. Kompetansehevingstiltak (lærarkurs, seminar for kunstnarar osv) har mykje å seie for realiseringa av DKS i Hordaland fylke.

Svar i prosent: Ganske einig: 48 %

Usikker: 24 %

Ganske ueinig: 24 %

Ikkje svart: 5 %

Svært einig: 0 %

Svært ueinig: 0 %

6. Kommunane drar nytte av samarbeidsrelasjonane mellom Hordaland fylkeskommune og nasjonale, regionale og lokale kunst- og kulturaktørar. *(Sjå Prosjektplan for oversikt over aktuelle samarbeidspartar, til dømes Nasjonalmuseet, Bergen Kunstmuseum, Norsk Scenekunstbruk osv.)*

Svar i prosent: Ganske einig: 57 %

Svært einig: 14 %

Usikker: 14 %

Ganske ueinig: 14 %

Svært ueinig: 0 %

7. Det er ei viktig ordning at DKS-tilbod som vert skapa lokalt kan takast opp i den fylkeskommunale turnéordninga.

(I løpet av skuleåret 2004/2005 vart det lagt til rette for at DKS HFK si turnéordning kan ta opp i seg turnétilbod av høg kvalitet etter forslag frå mellom anna DKS-regionane, slik at tiltaka som er genererte ikkje berre i Bergen men også i dei andre regionane kan koma fleire av grunnskuleelevar i andre delar av Hordaland fylke til gode.)

Svar i prosent: Svært einig: 57 %

Ganske einig: 29 %

Usikker: 10 %

Ganske ueinig: 5 %

Svært ueinig: 0 %